

## Lag

### om ändring av lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda

I enlighet med riksdagens beslut  
*ändras* i lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda (519/1977) 1 b och 23 §, 31 § 2 mom., 32 § 2 och 3 mom., 33 § 1 och 3 mom., 34, 36 och 37 §, 38 § 2 mom., 42 b § 1 och 2 mom. samt 42 e och 80 §,  
sådana de lyder, 1 b och 23 §, 31 § 2 mom., 32 § 3 mom., 33 § 1 och 3 mom., 34, 36 och 37 §, 38 § 2 mom. samt 42 e och 80 § i lag 609/2022 samt 32 § 2 mom. och 42 b § 1 och 2 mom. i lag 381/2016, samt  
*fogas* till 2 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 26/1984 och 1369/1996, ett nytt 2 mom. som följer:

#### 1 b §

Till den del bestämmelserna i denna lag gäller administrativa ingrepp i den personliga friheten enligt 27 § 24 punkten i självstyrelselagen för Åland (1144/1991) tillämpas vad som i denna lag föreskrivs om välfärdsområden när det gäller landskapet Åland på kommunerna i landskapet Åland och vad som i denna lag föreskrivs om en sakkunniggrupp för krävande multiprofessionellt stöd och om en beslutande sakkunniggrupp för krävande multiprofessionellt stöd tillämpas när det gäller landskapet Åland på motsvarande sakkunniggrupper i landskapet Åland.

#### 2 §

Kommunen kan producera i 1 mom. 6 punkten avsedd individuell vård och annan omvårdnad till den del det är ändamålsenligt med tanke på genomförandet av välfärdsområdets och kommunens uppgiftshelheter.

#### 23 §

För det individuella beredandet av specialomsorger ska välfärdsområdet ha en sakkunniggrupp för krävande multiprofessionellt stöd och en beslutande sakkunniggrupp för krävande multiprofessionellt stöd.

Medlemmar i den beslutande sakkunniggruppen för krävande multiprofessionellt stöd är minst tre tjänsteinnehavare inom välfärdsområdet så att expertis inom medicin, psykologi och socialt arbete är företrädna i sakkunniggruppen.

#### 31 §

Beslut om att tillhandahålla specialomsorger och om att avsluta specialomsorger fattas av den beslutande sakkunniggruppen för krävande multiprofessionellt stöd.

#### 32 §

Specialomsorger som är oberoende av en persons vilja ges i 21 c § i socialvårdslagen (1301/2014) avsedda enheter för serviceboende med heldygnsomsorg, i 22 § i den lagen avsedda institutioner eller på i 67 § 1 mom. i hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010) avsedda avdelningar

för psykiatrisk vård av personer med utvecklingsstörning eller på motsvarande privata verksamhetsenheter som har en tillräcklig expertis inom medicin, psykologi och socialt arbete för att genomföra och följa krävande vård och omsorg.

En skriftlig ansökan om att en person oberoende av sin vilja ska förordnas att bli intagen på en verksamhetsenhet för specialomsorger ska lämnas till den beslutande sakkunniggruppen för krävande multiprofessionellt stöd. Ansökan får göras av personens lagliga företrädare eller en anhörig eller en annan närstående.

---

### 33 §

Om den beslutande sakkunniggruppen för krävande multiprofessionellt stöd på grund av en ansökan enligt 32 § och andra behövliga undersökningar och utredningar inom social- och hälsovården anser det uppenbart att det finns förutsättningar för att förordna en person att oberoende av dennes vilja intas på en verksamhetsenhet för specialomsorger, ska sakkunniggruppen förordna att personen ska tas in för undersökning på en sådan verksamhetsenhet för specialomsorger som avses i 32 § 2 mom. I brådskande fall ska ett skriftligt beslut om förordnande till undersökning fattas utan dröjsmål och i övrigt senast sju dagar efter det att en ansökan som avses i 32 § har inkommit. Innan personen förordnas till undersökning ska hans eller hennes egen åsikt klarläggas. Bestämmelser om hörande av personen själv och av hans eller hennes vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare finns i förvaltningslagen (434/2003). Om en myndig person inte har någon laglig företrädare ska i situationer som avses i 9 § 1 mom. i lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (812/2000), nedan *socialvårdens klientlag*, en anhörig eller någon annan närstående som är med och planerar och genomför servicen ges tillfälle att bli hörd. På hörandet tillämpas vad som föreskrivs i förvaltningslagen. Dessutom ska föräldrarna till en minderårig och den person som tagit hand om och fostrat den minderåriga omedelbart innan den minderåriga förordnas till undersökning ges tillfälle att bli hörda. På hörandet tillämpas vad som föreskrivs i förvaltningslagen.

---

När undersökningen slutförts ska den beslutande sakkunniggruppen för krävande multiprofessionellt stöd besluta huruvida personen oberoende av sin vilja ska förordnas att bli intagen på en verksamhetsenhet för specialomsorger. Beslutet ska fattas skriftligt senast 14 dagar från det att beslutet om förordnande om intagning för undersökning fattades. Beslutet ska innehålla ett motiverat ställningstagande till om det finns förutsättningar för att förordna personen att bli intagen på en verksamhetsenhet för specialomsorger oberoende av sin vilja. Ett beslut om att förordna en person att tas in på en verksamhetsenhet för specialomsorger oberoende av sin vilja ska omedelbart, dock senast inom 14 dagar efter det att beslutet fattades, underställas förvaltningsdomstolen. Förvaltningsdomstolen ska handlägga ärendet skyndsamt.

### 34 §

För ett individuellt genomförande av specialomsorgerna ska den beslutande sakkunniggruppen för krävande multiprofessionellt stöd eller, inom gränser som den bestämt, den ansvariga föreståndaren för verksamhetsenheten, för varje person som är i behov av specialomsorger godkänna ett specialomsorgsprogram. Programmet ska såvitt möjligt göras upp i samarbete med personen själv och hans eller hennes lagliga företrädare eller i situationer enligt 9 § 1 mom. i socialvårdens klientlag personens lagliga företrädare eller anhöriga eller andra närstående som deltagit i planeringen och genomförandet av servicen samt med sakkunniggruppen för krävande multiprofessionellt stöd. Programmet ska ses över vid behov.

### 36 §

Om personen själv eller personens vårdnadshavare eller annan intressebevakare eller den beslutandesakkunniggruppen för krävande multiprofessionellt stöd anser att specialomsorgsprogrammet inte är ändamålsenligt, kan regionförvaltningsverket förordna att programmet ska korrigeras till de delar det anses vara påkallat.

#### 37 §

Om det vid undersökning av en person som oberoende av sin vilja förordnats att tas in på en verksamhetsenhet för specialomsorger eller vid ordnande av vård och omsorg för honom eller henne framgår att förutsättningar saknas för att förordna personen att oberoende av sin vilja tas in på en verksamhetsenhet för specialomsorger, ska den beslutande sakkunniggruppen för krävande multiprofessionellt stöd eller, i den situation som avses i 19 § 2 mom. i mentalvårdslagen (1116/1990) Institutet för hälsa och välfärd, på förslag av sakkunniggruppen för krävande multiprofessionellt stöd genast besluta att de av viljan oberoende specialomsorgerna ska avslutas.

#### 38 §

En person som har blivit intagen på en verksamhetsenhet för specialomsorger oberoende av sin vilja och hans eller hennes lagliga företrädare har rätt att få förutsättningarna för fortsatta specialomsorger oberoende av personens vilja bedömda av den beslutande sakkunniggruppen för krävande multiprofessionellt stöd medan specialomsorgerna pågår också innan halvårsfristen löpt ut. Om en person som är myndig saknar laglig företrädare har utöver honom eller henne själv också anhöriga eller andra närstående som deltar i planeringen och genomförandet av servicen samma rätt i situationer som avses i 9 § 1 mom. i socialvårdens klientlag. Ingen ny bedömning behöver göras om det har gått mindre än en månad sedan den föregående bedömningen och det är uppenbart att det inte skett någon förändring i personens tillstånd. Orsaken till att ingen bedömning görs ska skrivas in i journalerna.

#### 42 b §

##### *Tillämpningsområdet för bestämmelserna om användning av begränsningsåtgärder*

Begränsningsåtgärder enligt 42 f—42 n § får, under de förutsättningar som anges nedan, användas inom specialomsorgerna i serviceboenden med heldygnsoomsorg enligt 21 c § i socialvårdslagen eller vid service på en institution enligt 22 § i den lagen eller vid i 67 § 1 mom. i hälso- och sjukvårdslagen avsedd specialiserad sjukvård som ges på en psykiatrisk enhet för personer med utvecklingsstörning eller inom motsvarande privat service. Sådant annat kvarhållande än kortvarigt kvarhållande som avses i 42 § 3 mom. får användas endast i specialomsorger oberoende av en persons vilja.

En förutsättning för användning av begränsningsåtgärder är dessutom att den verksamhetsenhet som ordnar eller producerar servicen har tillgång till tillräcklig sakkunskap inom medicin, psykologi och socialt arbete för att genomföra och följa krävande vård och omsorg.

#### 42 e §

##### *Bedömning av användningen av begränsningsåtgärder och minskad användning av begränsningsåtgärder*

Om en begränsningsåtgärd enligt 42 f—42 n § har använts när specialomsorger getts ska orsakerna till att åtgärden har använts och de sätt med vilkas hjälp man i fortsättningen kan minska användningen av begränsningsåtgärder i enheten utan dröjsmål bedömas inom verksamhetsen-

heten. Om det i specialomsorgerna, när en person har fått andra specialomsorger än specialomsorger oberoende av sin vilja, upprepade gånger eller långvarigt har använts en begränsningssåtgärd enligt 42 j, 42 l eller 42 m § eller 42 n § 2 mom., ska verksamhetsenheten bedöma om förutsättningarna i 32 § 1 mom. för att förordna personen till specialomsorger oberoende av sin vilja är uppfyllda och vid behov förelägga frågan för bedömning i den beslutande sakkunniggruppen för krävande multiprofessionellt stöd.

#### 80 §

Andra beslut än sådana beslut av den beslutande sakkunniggruppen för krävande multiprofessionellt stöd som avses i 81 a § får överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen. På sökande av ändring i förvaltningsdomstol tillämpas vad som föreskrivs i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

---

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2023.

Helsingfors den 20 december 2022

**Republikens President**

**Sauli Niinistö**

Familje- och omsorgsminister Krista Kiuru